

1944, september 5. Moskva. — Depeša čs. velvyslanca Zd. Fierlingera čs. ministerstvu zahraničia v Londýne so zprávami o opatreniach na pomoc Slovenskému národnému povstaniu.

Tajné.

1. Viz mou 251.¹ Mezitím došla Tvá 196. Podal jsem proto nótu adresovanou Molotovu,² v níž rekapituluji svůj rozhovor s Vyšinským ze dne 31. srpna a podávám vývoj událostí na Slovensku, zdůrazňuje charakter celonárodní akce a souhlasný postup s presidentem Benešem a vládou. Dále opakuji znovu urgentní žádost o pomoc materiální a žádám, aby sovětská vláda se ztotožnila s deklarací čs. vlády ze dne 2. září o charakteru všech příslušníků naší branné moci na Slovensku jako vojska válčícího státu, eventuálně aby se připojila k deklaraci druhých mocností, které byly současně o to požádány.

2. Dnes odpoledne navštívil mne Balfour, kterého jsem stejně informoval.

3. Při dnešní návštěvě v Narkomindělu Zorin s naším dosavadním postupem vyslovil souhlas. Na mou otázku, jak se dívá sovětská vláda na event. pomoc Slovensku ze strany druhých Spojenců, odpověděl celkem vyhýbavě říkáje, že akce musela by být koordinována³ a že až na známý zákrok Kerra otázka nebyla dosud tak postavena. Ze slov Zorinových mohl jsem soudit, že pokud se týče Slovenska, opatření se strany sovětské⁴ jsou již v proudu⁵ a že v nejbližších dnech lze také očekávat větší akci po celé šíři sovětské fronty severněji Karpat, což může mít značný význam i pro Slovensko. Dá se soudit, že vydrží-li Slovensko ještě krátkou dobu, může se vše šťastně skončit.

Fierlinger.

AMZV Praha. Depeše došlé, 1944, čís. 1935 (Mos. 254). Záznam dešifrované došle depeše (d. 6. 9. 1944). Strojopisný přepis.

¹ Pod číslem 251 odeslal Zd. Fierlinger 2. 9. 1944 do Londýna túto depešu: „Vzhledem k vládnímu prohlášení, že slovenské vojsko je součástí československé branné moci, bylo by dobře obrátit se na velmoci se žádostí o deklaraci, že považují uniformované příslušníky vojska bojujícího na Slovensku pod vrchním čs. velením proti okupačním německým a maďarským vojskům za regulérní bojující armádu, jejíž příslušníci požívají mezinárodní ochrany Haagské konvence a že tudíž porušení této konvence vůči nim by vyvolalo se strany Spojenců odpovídající sankce. Nedojde-li Tvá odpověď do zítřka večer, budu předpokládat Tvůj souhlas a podám zde nótu.“ (AMZV Praha. Depeše došlé, 1944.)

Medzitým došla do Moskvy depeša čís. 196 (vid dokument čís. 227) a krátce nato depeša čís. 201 z 5. 9. 1944 s pokynom čs. velvyslancovi, aby sa riadil presne depešou čís. 196 z 2. 9. 1944.

² Vid dokument čís. 239 zo 4. 9. 1944.

³ K tejto problematike vid dokumenty čís. 399 a 421.

⁴ V zázname depeše omylom uvedené „se strany slovenské“.

⁵ Na toto oznámenie nadväzovala Fierlingerova depeša z toho istého dňa: „1. Dnes jsem dostal od Zorina zprávu, že opatření pro pomoc Slovensku jsou již v proudu. 2. Erenburg, kterého jsem požádal o propagaci v sovětském tisku, mi dnes telefonoval, že Rudá Hvězda přinese zítra jeho první článek.“ (AMZV Praha. Depeše došlé, 1944, čís. 1937, Mos. 256.)